כ כֵּן הוֹכִיחַ הָרֹא"ש (ביצה פ"ב סי' יב) מִדִּבְרֵי הָרִי"ף (שם י.) וְכֵן מַשְׁמַע מִדִּבְרֵי רַמְב"ם בְּפֶרֶק ד' מֵהִלְכוֹת יוֹם טוֹב (הל' ד'-ה'). ל רא"ש (שם) וְהָרַב הַמַּגִּיד שָׁם (הי"ח) בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א (עבודת הקודש בית מועד שער ג סי' ד). מ בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש אבל).

מְרִיחִין. וּכְלֵי שְׁתִיָּה מְדִיחִין (כט) כָּל הַיּוֹם, שֶׁכָּל הַיּוֹם רָאוּי לִשְׁתִיָּה: ז [*] (ל) * [כ]מֻתָּר לְהַטְבִּיל (לא) כְּלִי חָדָשׁ הַטָּעוּן טְבִילָה, (לב) [ל]וַיֹּשׁ (מ) אוֹסְרִים. (לג) [מ]וְיֵרֶא שָׁמַיִם יֵצֵא אֶת כֻּלָּם, וְיִתֵּן הַכְּלִי לְאֵינוֹ יְהוּדִי (ט) (לד) בְּמַתָּנָה (לה) וְיַחֲזֹר וְיִשְׁאָלֶנּוּ מִמֶּנּוּ וְאֵין צָרִיךְ (י) טְבִילָה. הַגָּה: וְאִם הוּא כְּלִי שָׁרָאוּי לְמַלָּאוֹת בּוֹ מַיִם, (יא) (לו) * יְמַלְּאֶנּוּ מַיִם מִן הַמְּקוָה וְעָלְתָה לוֹ טְבִילָה (המגיד פרק ד' מהלכות יום טוב ה"ח)

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ז [בשו"ע] מֻתָּר לְהַטְבִּיל כְּלִי חָדָשׁ בו'. וְעַיִן בְּשַׁאֲגַת אֲרִיֵה סִימָן נ"ו וְסִימָן נ"ז שֶׁהָאֲרִיךְ בָּזֶה וְהָעֲלָה דִּבְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אָסוּר, אֲבָל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אֵין מַטְבִּילִין כְּלִי מַכּוֹת שֶׁצָּרִיךְ טְבִילָה מִן הַתּוֹרָה, אֲבָל כְּלִי זְכוּכִית שֶׁהוּא מִדִּבְרֵיהֶן מֻתָּר, אֲבָל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב גּוֹפֵיהּ אֲפִלּוּ כְּלִי זְכוּכִית שֶׁל דִּבְרֵי סוֹפְרִים אֵין מַטְבִּילִין אוֹתָם, מִשּׁוּם דְּהָוְיָא לָהּ טְבִילָה זוּ שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ הַיּוֹם אֶלָּא לְצֹרֶךְ חֹל וְאָסוּר, וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת בֵּית אֶפְרַיִם (או"ח סי' נב) מַה שֶּׁכָּתַב בְּדִין זֶה עַל דִּבְרֵי אֲדוֹנִי אָבִי זְקֵנִי מַהַרְשָׁ"א (ביצה יח. ד"ה שם רב ביבי) וְהַשַּׁאֲגַת אֲרִיֵה (שם) שֶׁהִקְשׁוּ עַל הָרַמְבַּ"ם (שבת פכ"ג ה"ח, יו"ט פ"ד ה"ז) בָּזֶה:

בַּאֵר הַיטֵב

ז (מ) אוֹסְרִים. וְאִם עָבַר וְטָבַל יֵשׁ לְהָקֵל בְּדִיעֲבַד, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא): (ט) בְּמַתָּנָה. כֵּיוָן שֶׁצָּרִיךְ שַׁבָּת הוּא. וְעַיֵּן סִימָן רס"א סָעִיף א' (סק"ב): (י) טְבִילָה. אֲבָל בְּיוֹם רִאשׁוֹן יַטְבִּיל בְּלֹא בְּרָכָה. ט"ז (סק"ו): (יא) יְמַלְּאֶנּוּ. וְנִרְאֶה לִי דְּלֹא יְבָרֵךְ, דְּאִז אֵינוֹ מוּכָה שֶׁעוֹשֶׂה לְשֵׁם טְבִילָה. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג) בְּשֵׁם הַתַּשְׁבֵּ"ץ:

בְּאוּר הֲלָכָה

בְּדִבְרֵי הַמְחַבֵּר שָׁם דָּמִים, הַיְנוּ דַּוְקָא סָכוּם דָּמִים, אֲבָל דָּמִים בְּעִלְמָא שָׁרֵי:

ז * מֻתָּר לְהַטְבִּיל וְכוּ' וְיֵשׁ אוֹסְרִים וְכוּ'. טַעַם אֵלּוּ הַשִּׁתֵּי דֵּעוֹת הוּא, דִּבְמַסֶּכְתָּא בֵּיצָה דַף י"ח (ע"א) אָמְרִינַן דִּלְכֵלֵי עָלְמָא אָסוּר לְהַטְבִּיל כְּלִי טָמֵא אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב, וְנָתַן רַבָּה הַטַּעַם, גְּזֵרָה שָׁמָא יַצְבִּירֵנוּ אַרְבָּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּגְזֵרָה יוֹם טוֹב אַטּוּ שַׁבָּת. וְרַב יוֹסֵף אָמַר הַטַּעַם שָׁמָא יִסְחֹט, וְנִזְרְינַן כֵּלִים דִּלְאוּ בְּנֵי סְחִיטָה אַטּוּ כֵּלִים דִּבְנֵי סְחִיטָה. וְרַב בִּיבִי נָתַן טַעַם שָׁמָא יַשְׁהֶה הַכְּלִי מִלְּטָבְלוֹ עַד זְמַן יוֹם טוֹב וְשַׁבָּת שֶׁהוּא פָּנוּי לוֹ מִמְּלָאכָה, וְיָבוֹא לִידֵי תַּקָּלָה שֶׁיִּשְׁכַּח וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ תְּרוּמָה קֹדֶם הַטְּבִילָה. וְרָבָא נָתַן טַעַם דִּנְרָאֶה כְּמִתַּקֵּן כְּלִי. וְהָרִי"ף (ביצה י.) הֵבִיא רַק טַעַם רַב יוֹסֵף וְטַעַם רַב בִּיבִי, וּמְמֵילָא לְפִי אֵלּוּ הַשְּׁנֵי טְעָמִים מֻתָּר לְהַטְבִּיל כְּלִי חָדָשׁ, דְּלִשְׁמָא יִסְחֹט לֵיכָּא לְמִיגְזַר, דְּהָא לֹא מַשְׁכַּחַת כְּלִי חָדָשׁ דְּצָרִיךְ טְבִילָה וְיִהְיֶה שַׁיָּךְ בּוֹ סְחִיטָה שֶׁיָּךְ לְמִיגְזַר אַטּוּ כֵּלִים דִּבְנֵי סְחִיטָה, וְגַם שָׁמָא יַשְׁהֶה לֵיכָּא לְמֵימַר, דְּדַוְקָא בִּכְלֵי טָמֵא אִם יַשְׁהֶה וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ תְּרוּמָה וְיֹאכְלֶנּוּ עֲבֵיד אִיסּוּרָא שֶׁאָכַל תְּרוּמָה טְמֵאָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּכְלִי חָדָשׁ גַּם אִם יִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּלִי טְבִילָה אֵין הַמַּאֲכָל נֶאֱסָר, וְאַף עַל גַּב דְּעָבֵיד אִיסּוּרָא בְּמָה שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּלִי טְבִילָה, אֲפִלּוּ הָכִי מִשּׁוּם זֶה לֹא גְּזְרִינַן שָׁמָא יַשְׁהֶה, כֵּיוָן דְּעַל כָּל פָּנִים אֵינוֹ אוֹכֵל אִסּוּר, וְגַם אֵין אִסּוּר זֶה כִּי אִם מִדְּרַבָּנָן אֲפִלּוּ לְדַעַת הַסּוֹבְרִים דְּהַטְבָּלָה הוּא מִן הַתּוֹרָה, וְלָכֵן לְהָרִי"ף מֻתָּר לְהַטְבִּיל כְּלִי חָדָשׁ. אֲבָל הָרֹא"ש (ביצה פ"ב סי' יב) פָּסַק כְּטַעְמָא דְּרַבָּה וְרָבָא, וְזֶה הַטַּעַם שֶׁיָּךְ גַּם בִּכְלִי חָדָשׁ הַנָּקֹף מִן הָאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁצָּרִיךְ טְבִילָה, וַאֲפִלּוּ כְּלִי זְכוּכִית דְּטְבִילָתָהּ לְכֵלֵי עָלְמָא הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן, גַּם כֵּן אָסוּר לְהַיֵּשׁ אוֹסְרִים הַנַּ"ל, כֵּן כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים. וְאַף עַל גַּב דְּקַיְימָא לָן (שם) דִּכְלִי שֶׁנִּטְמָא בְּטֻמְאָה דְּרַבָּנָן שָׁרֵי לְטָבְלוֹ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, שָׁאנֵי הָתָם דְּהוּא לֹא מִיקְרֵי מְתֻקָּן כָּל כָּךְ, כֵּיוָן דְּגַם בְּטֻמְאָתוֹ הָיָה רָאוּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ דְּבָרִים טְמֵאִים, אֲבָל כֵּלִים חֲדָשִׁים דְּלֹא הָיָה רָאוּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ קֹדֶם טְבִילָה כְּלָל, שִׁפּוּר הָוֵי מְתֻקָּן. וְהִנֵּה מִדַּעַת הַמְחַבֵּר מִשְׁמַע דְּמִסְפְּקָא לִדְיָנָא לְדַעָה קַמָּיְיתָא, וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (משו"ז סק"ה) דְּנִשְׁאַר בְּקוּשְׁיָא עַל הַמְחַבֵּר לְמָה הוּא סוֹתֵם לְהָקֵל אַף בִּכְלִי מַתֶּכֶת, וְהָלֹא בִּירוּשַׁלְמִי סִימָן ק"כ סָעִיף י"ד סוֹתֵם דְּהוּא דְּאוֹרַיְתָא, וּלְפִי דַּעַת הָרַי"ם בְּפֶרֶק כ"ג דְּשַׁבָּת (ה"ח) דְּאוֹסֵר טְבִילַת כֵּלִים שֶׁנִּטְמְאוּ בְּטֻמְאָה דְּאוֹרַיְתָא מִשּׁוּם מַתָּנָן, גַּם בָּזֶה יִהְיֶה אָסוּר מִשּׁוּם מַתָּנָן. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי אֶפְשָׁר דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּבָזֶה לֹא שַׁיָּךְ מַתָּנָן, כֵּיוָן דְּאַף אִם יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהַכְּלִי בְּלִי טְבִילָה גַּם כֵּן אֵין הַמַּאֲכָל נֶאֱסָר בִּדְיַעֲבַד לְכֵלֵי עָלְמָא, וְדָמֵי זֶה לְמַה דְּאִיתָא שָׁם (יז:) דְּמַטְבִּילִין מִגֹּב לְגֹב, וּפֵרֵשׁ שָׁם הָרַמְבַּ"ם בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה (פ"ב מ"ב), דִּכְלֵי שֶׁטָּבְלוּ לְשֵׁם חֻלִּין דְּקַיְימָא לָן (חגיגה יח:) דְּאָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ תְּרוּמָה עַד שֶׁיִּטְבְּלוּ לְשֵׁם תְּרוּמָה, אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר לְהַטְבִּיל טְבִילָה זוּ בְּיוֹם טוֹב, כֵּיוָן דְּבָעֲצָם הַכְּלִי זוּ טְהוֹרָה וְאֵינָהּ לְהַסִּיר הַטֻּמְאָה כִּי אִם בִּשְׁבִיל תּוֹסֶפֶת טָהֳרָה, עַל כֵּן לֹא מִיקְרֵי זוּ בְּשֵׁם מְתֻקָּן, וְהָכָא נָמֵי הַטְּבִילָה בְּכֵלִים חֲדָשִׁים אֵינָהּ לְהַסִּיר הַטֻּמְאָה כִּי לֹא נִטְמְאָה, וְרַק בִּשְׁבִיל שֶׁיִּצְאֶה מֵרְשׁוּת אֵינוֹ יְהוּדִי וּבָאָה לְקָדְשַׁת יִשְׂרָאֵל הִצְרִיכָה הַתּוֹרָה טְבִילָה, וְכִדְאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי דַּעֲבוֹדָה זָרָה (פ"ה הט"ו), וּמִן הַתּוֹרָה אֵין שׁוּם אִסּוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ עַד שֶׁיִּטְבְּלוּהָ, עַל כָּל פָּנִים אֵין הַמַּאֲכָל נֶאֱסָר לִכְלֵי עָלְמָא, עַל כֵּן לֹא מִיקְרֵי זֶה בְּשֵׁם מְתֻקָּן כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לְהָטְעִים סְבָרַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מִפְּנֵי חֹמֶר הַקּוּשְׁיָא. וּבָזֶה מְמֵילָא מְיֻשָּׁב הַקּוּשְׁיָא שֶׁהִקְשָׁה הַיָּם שֶׁל שְׁלֹמה (ביצה פ"ב סי' יט) עַל הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש אבל) וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּשִׁמּוֹ בְּטַ"ז (סק"ה), וְאַף דִּדְבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף צָדְדִין מְקַשִּׁים קְצָת, מִכָּל מָקוֹם דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ עַל כָּל פָּנִים אֵינָם נִדְחִים מֵהֲלָכָה, וְאִפְשָׁר דִּכְשֶׁהָיָה שָׁכַחַ אֶת דְּבָרָיו שֶׁבְּבֵית יוֹסֵף הָיָה סוֹבֵר לְדִינָא דְּטְבִילַת כָּל הַכֵּלִים הוּא מִדְּרַבָּנָן:

* יְמַלְּאֶנּוּ מַיִם. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה דְּאֵינוֹ מְבָרֵךְ, הוּא מִמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לו) מַה שֶּׁכָּתְבוּ דְּאֵינוֹ מְבָרֵךְ, הוּא מִמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג). וְקָשֶׁה לִי דְּאִם כֵּן בְּאִשָּׁה נִדָּה דְּקַיְימָא לָן בִּיוֹרָה דַּעָה סִימָן קצ"ז (ס"ב) דְּמֻתֶּרֶת לְטָבֵל בְּשַׁבָּת, וְהַטַּעַם, מִשּׁוּם דְּנִרְאֶה כְּמְקַר, וְאֵין אֶחָד מִן הַפּוֹסְקִים שֶׁיֹּאמַר דְּזֹקֶא בְּלִי בְּרָכָה, אֶחָד כָּךְ מָצָאתִי קוּשְׁיָא זוֹ בְּסֵפֶר יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב (סק"ה), וְיָשַׁב מִשּׁוּם דְּמִנְּהָגֵנוּ לְבָרֵךְ אַחַר הַטְּבִילָה, עַל כֵּן בְּשַׁעַת הַטְּבִילָה לֹא מִיבָּעֵי, אֲבָל זֶה דּוֹחֵק, דִּתְנַן לְרַמ"א בְּסִימָן ר' (ס"א) בְּיוֹרָה דַּעָה, אֲבָל לְהַמְחַבֵּר שָׁם דְּסָתַם כְּשִׁיטַת רב הָרִאשׁוֹנִים וְכִמְעַט כֻּלָּם דְּסִבְירָא לְהוּ דִּבְכָל טְבִילָה מְבָרֵךְ קֹדֶם הַטְּבִילָה, לְבַד מִטְּבִילַת גֵּר מִשּׁוּם דְּאַדַּעְתִּי גַּבְרָא לֹא חָזֵי, הָיָה לוֹ לְהַזְכִּיר בְּסִימָן קצ"ז בְּבֵית יוֹסֵף שֶׁלּוֹ דְּלֹא תִּבְרַךְ, וְגַם אֲעִיקְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא לִי הֵאיךְ הִתִּירוּ לְמַלְּאוֹת מַיִם עַל סְמַךְ זֶה, מִי עָדִיף מֵעָרֹם, דִּתְנַן בִּתְרוּמוֹת פֶּרֶק א' (מ"ו) דְּאֵינוֹ תּוֹרֵם מִשּׁוּם דְּאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ. אַף אֶפְשָׁר לָדָחוֹק דְּמַיְירֵי דְּצָרִיךְ בְּשַׁבָּת וְאֵין לוֹ אַחֵר, אֲבָל קוּשְׁיָא רִאשׁוֹנָה קָשָׁה. וְלוּלֵא דְּמִסְתַּפְקִינָא הֵיִיתִי אוֹמֵר דְּמֻתָּר לְבָרֵךְ בְּעֵת שֶׁמִּשְׁתַּעֵשֵׁעַ הַכְּלִי בְּתוֹךְ הַמַּיִם וּמִטְבִּילוֹ, וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן נִדָּה דְּמֻתֶּרֶת לְטָבֵל אַף בִּבְרָכָה מִקֹּדֶם לְדַעַת הַמְחַבֵּר, וְהַטַּעַם, מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּבָעֲצָם הַטְּבִילָה לֹא מִינְכַּר מִילְתָא כְּלָל מִשּׁוּם דְּנִרְאֶה כְּרוֹצֶה לְמַלְּאוֹת מַיִם, אוֹ בִּנְדָּה מִשּׁוּם דְּנִרְאֶה כְּמְקַר, שׁוּב מְמֵילָא לֹא גְּזְרוּ רַבָּנָן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מ) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) בְּשֵׁם מַהֲרִי"ל (מנהגים): ז (מ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י): (מא) פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"י): (נ) וּלְעִנְיַן יום טוב מִשְׁמַע בְּפְרִי מְגַדִּים (שם) דְּמַסְקִים לְהָקֵל, וְהַשַּׁאֲגַת אֲרִיֵה בְּסִימָן נ"ו אוֹסֵר גַּם בָּזֶה עַיֵּן שָׁם, וְאֵינוֹ מַכְרֵחַ לְדִינָא: (נא) פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ח): (נב) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא). וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (שם) דְּמַסְקִים לְהָקֵל, שֶׁכְּתַב דְּמִשְׁמַע דְּהוּא

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (ס"ח) כתב שבדיעבד מותר להשתמש בו.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah